

stavi naj se okrožnica, kamor naj se podpišejo vse pevke in pevci ter se obenem zavežejo, da bodo redno hodili k pevskim vajam, ki bodo po ena vsak mesec. Predlog se sprejme. Tov. V. Brandelj vabi k veselici in prosti zabavi dne 13. t. m. v Štrandrež, kamor pridejo koprski učiteljski. Nato povabi tov. Križman k prihodnjemu zborovanju v Ajdovščino dne 4. marca t. l. Preide se k volitvi novega odbora. Volitev se vrši po listkih.

Takoj popoldne se sestanejo novi odborniki k seji, kjer se konstituira odbor sledeče: predsednik tov. Ignac Križman, podpredsednik tov. Leop. Furlani, tajnik tov. Jak. Rojic, blagajnik tov. Pavel Plesničar, pečovodja tov. Alojzij Vrh, odborniki: tov. Olga Prinčičeva, Milka Komarčeva, Alojzij Urbančič, Fran Bajt, Ant. Možina, Fr. Marmolja; namestniki pa tov. Franc Križman, Josip Urbančič, Urh Pavlica in Rihard Orel.

Tako smo spet končali dan plodonosnega dela, dokazali smo, da je še veliko sile v nas, da imamo voljo pa tudi sposobnost, da prispejemo do skupnih smotrov. Na snidenje v Ajdovščini prvi četrtek marca!

Srednješolski vestnik.

**** Utraktivizacija ljubljanske realke.** Kranjski deželni odbor je sklenil pozvati naučno ministrstvo, naj s šolskim letom 1909/10 prične z utraktivizacijo ljubljanske realke.

**** Iz šolske službe.** Profesor na tržaški c. kr. državni gimnaziji dr. Alojz Riedl je pomaknjen v VII., profesor Alfred Nathansky pa v VIII. činovni razred.

**** Gimnazijski snplent ustrelil dva podčastnika.** V Ostrogonu je gimnazijski snplent Aleksij Bakony ustrelil z revolverjem dva podčastnika, ki sta ga napadla. Eden njiju je bil takoj mrtev, drugi pa se bori s smrtjo. Bakonyja, ki je rezervni častnik so zaprli.

Književnost in umetnost.

Knjige „Slov. Matice“. Izšle so Matične knjige: Kultura in politika, spisal dr. Fran Ilešič. Trubarjev zbornik, uredil dr. Ilešič. Slovenske narodne pesmi, 12. snopč, uredil dr. Strekelj. Prevodi iz svetovne književnosti, V. zvezek, Faust, spisal Goethe, poslovenil Funtek. Zabavne knjižnice XV. zvezek. Knezova knjižnica, 15. zvezek. Cankar, Novo življenje. Ferd. Seidl, Kamniške ali Savinjske Alpe. Hrvatska knjižnica. Veli Jože. — S književnim darom moremo biti splošno povsem zadovoljni. Najznamenitejša publikacija med temi je brez dvojbe Trubarjev zbornik. Knjižnice so preskrbljene z dobrim čitvom. Posebno treba omeniti krasno delo prof. Seidla, opis kamniških ali savinjskih alp. To je imenitna geološka knjiga, pisana strokovno tako, kakor ni pisal doslej še nikdo med Slovenci, zraven po poljudno in prikupljivi slovenščini.

Politiški pregled.

*** Državni zbor — zaključen.** Pri otvoritvi seje državnega zbora dne 5. t. m. je prišlo do velikih škandalov. Kmalu nato je predsednik prečital cesarjevo pismo, s katerim se zasedanje državnega zbora zaključuje. Državni poslanci so ob diete in imuniteto!

*** Referat za češko šolstvo v kranjskem ministrstvu,** misli osnovati minister Začek. Češki listi mu očitajo, da hoče s tem samo ustvariti mesto za svojega varovanca nadzornika Onfednička ter zahtevajo, da se na šolskem polju da čehom popolna samouprava, ker mora iti češko šolstvo druga pota nego nemško.

*** Komensky-Tolstoj.** Avstrijsko naučno ministrstvo je l. 1892. prepovedalo šolam slaviti tristoletnico rojenja Jana Amosa Komenskega. Lansko leto je prepovedala ruska vlada šolam slaviti osemdesetletnico Leva Nikolajeviča Tolstega. Birokracija je pač povsod enaka!

*** Rim in Slovani.** Od časov sem, ko so začeli pokristjanjevati (recimo: ponemčevati) nemški solnograški duhovniki korotanske Slovence, ko so nemški škofji ovajali slovanska apostola Cirila in Metoda v Rimu ter jih preganjali, se vleče nepretrgana vrsta krivic, storjenih Slovanom od strani rimske kurije. Jedva se je malo pulegel boj zaradi glagolice, že izziva zopet rimska kurija Slované z novimi krivicami. Iz zadnjega časa samo dva slučaja: zavod Sta. Maria dell' Anima v Rimu in avstrijski Slovani, poznanijsko nadškofijsko mesto in Poljaki. Glasom pravil, odobrenih po sv. očetu, so za vselej izrinjeni avstrijski slovanski duhovniki iz zavoda Sta. Maria dell' Anima, do katerega so imeli po brevu papeža Pija IX. iste pravice kakor avstrijski Nemci. Slovanom storjena krivica je tako velika, da se je celo „Slovenec“ pospel do „novega udarca v srce slovenskemu narodu, vsem Slovanom v lice“. In v istini „svojim očem nismo mogli verjeti“, da je prinesel ta članek — „Slovenec“. Toda „Roma locuta — causa finita“. Poznanijski nadškof Stablewski dobi po dveletni dobi svojega nasled-

nika — v Nemeu Sanderju. Nemški kancelar je bil v avdienci v Vatikanu in tam dosegel svoj namen. Za poznanijskega nadškofa bo imenovan mož, ki ne bo delal zaprek pruski politiki na Poznanijskem. In še zmeraj izražajo vatikanski politiki in njih glavar svoje simpatije katoliškimi Poljakom proti protestantskim Prusom. Da: Romana fides — nulla fides!

*** Občinske volitve v Trstu in okolici.** Hel se vrše meseca junija t. l. Volilo se bo 80 članov, ki bodo obenem tudi deželni poslanci. Slovenci se bodo v okolici kakor tudi v mestu volitev udeležili. Socialni demokratje imajo tudi veliko upanje do pridobitve par mandatov.

*** Dalmatinsko jezikovno vprašanje.** V ministrstvu za notranje stvari na Dunaju se je vršila konferenca v stvari ureditve jezikovnega vprašanja v Dalmaciji. Kakor se govori za gotovo izide v kratkem času odredba, s katero se hrvaški jezik določi kakor notranji uradni in kakor občevalni jezik med raznimi uradi v Dalmaciji. Italijanski jezik se s to odredbo odstrani in bo dopuščan le za vnanje občevanje s strankami. Med italijanskimi poslanci vlada zaradi tega veliko razburjenje.

Jubilejski dar.

Učiteljsko sebi! Učiteljsko na Proseku 19 K in sicer gg. Koren 5 K, Leban 2 K, Nekerman 2 K, Furlan 2 K, Sosič E. 2 K, Sosič Anica 1-60 K, Martelane Amalija 1-20 K, Španger 1-20, družba „Citta di Trieste“ 2 K; Josip Kobal iz Dolenje vasi pri Senožcah 2 K; Angela Trošt in Julij Slapšak iz Vodice 4 K; Matija Bartel iz Semiča 5 K; Janko Zirovnikove „Narone pesmi“ za januar 146-37 K; Jakobica Dimnikova iz Ljubljane 2 K; skupaj 178-37 K; zadnjič izkazanih 214-76 K; doslej darovanih 393-13 K, Bog plati!

Vestnik.

Kranjski dež. odbor je, tako poroča „Nar. Dnevnik“, oddal različna tiskarska dela „Katoliški tiskarni“, dosedaj jih je imela „Učiteljska tiskarna“, pri razpisu so bile tri cenejše ponudbe nego od „Katoliške tiskarne“, med njimi tudi ponudba „Učit. tiskarne“.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta vsled poravnave pri kazenski razpravi „Učiteljsko ljudske šole v Postojni“ proti Vilhar Luki, posestniku v Vel. Otoku, št. 34, zaradi razžaljenja časti je poslal toženec 10 K.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali titne tovariši in tovarišice: Andrej Rape in Ivan Dimnik, učitelja na III mestni šoli v Ljubljani; Slavoj Dimnik, učitelj v Trstu; Ljudevit Kabaj iz Slivji pri Materiji (3 K); Fran Bolč iz Mislji pri Divači; Ivan Zupanec in Nežika Klun iz Fare-Vasi; J. Wohinz iz Kresnice; učiteljsko v Vel. Podlogu (4 K); Martin Zrišnik iz Sv. Roka pri Rogatcu; Viljem Gebauer in Janko Šraj iz Šmihela pri Rudolfovem; Ivan Šemrl iz Leseca; Josip Terčak in Ignacij Strmečki od Sv. Frančiška Ksaverija; Albin Miklavčič iz Smastega pri Kobaridu; A. Lunaček in M. Brezovar iz Št. Ruperta na Dolenjskem; Anton Možina iz Brja pri Bihemberku; Stefanija Tomšič iz Novega kota pri Prezidu; Ljudevit Žerjav iz Brezovice v Istri; Andrej Sattler iz Ljubinja pri Tolminu; P. Ipavc iz Svetega pri Komnu; Avgust Korbar in L. Dolinšek iz Presejra; Šolske sestre v Celju; Al. in M. Račič iz Boštana; Antonin Lomšek iz Kala na Goriskem; Josip Zemljčič iz D. M. v Brezju pri Mariboru; Ivan Pokorn iz Horjula; Fr. Trošt, Ema Jamšek in Terezija Furlan iz Iga; Valentin Burnik, Konrad Barle, Leopold Morela in Franja Lavrič, vsi iz Metlike; Niko Stanonik Ema Petsche in Josip Jeglič iz Sele; Joško Bergant iz Turjaka; Josipina Pišlanj iz Kuželja na Dolenjskem; Ferdinand Juvanc; Ana Kočevar, Evgenija Kalan, Marija Petters, Gabrijela Ažman, Vinko Brus, Leopold Kopač in Vinko Zaletel, vsi iz Postojne; Fran Kozjak, R. Junis, J. Jankovič, M. Pelko, J. Stepišnik, M. Garbais, vsi iz Toplice pri Zagorju; M. Kavčič, P. Buh, M. Rupnik in Ana Tomc, vse iz Idrije; Andrej Grčar, Ivan Šega, Fran Jaklič iz Radovljice; Marija Antončič, Pavla Čop, Ida Papler, A. Pirc in Fran Trošt, iz Borovnice; Frida Kalmusova, Marica Benedekova in Josip Benedek, vsi iz Planine pri Rakeku; učiteljsko na Opčinah pri Trstu s pripomnjo:

Glej, krono deset mi pošljemo spet za zgradbo v Ljubljani, ker nismo zaspani; se željo, da vsi zavedni bi bili!

Povsod enaki! Pruski konservativci (klerikali) so uvideli, da tvori učiteljsko obvolitvah moč, ki jo je treba upoštevati. In začeli so mu nastavljati vado v obliki zahtev po zvišanju učiteljske plače: najvišja plača 3900 M, sestoječa iz 1500 M temeljne plače

in osemkrat 300 mark starostne doklade, Objubili so tudi, da mora učitelj dobiti za cerkveno službo najmanj 500 mark in se nizki cerkveniški posli ločijo od učiteljskega zvanja. Tako na zborovanjih. Toda kaj se zgodi v obnavah poslanske zbornice? Konservativci sploh ne stavijo predlogov o zgoraj imenovanih zahtevah, ampak svobodomiselnost stranka, in glej — konservativci glasujejo na vsi štiri proti. Pač povsod enaki!

Iz Rovt nam pišejo: V nedeljo, dne 31. januarja, je priredilo tukajšnje učiteljsko 1. rod. sestanek. Na povabilo šol. vodje se je odzvalo toliko staršev, da je bila šolska soba premajhna. Sestanek je otvoril nadučitelj tov. Fran Flere, ki je zbranim razložil pomen teh sestankov in na to predaval o skupnem delu staršev in učiteljev. — G. župnik M. Sušnik pa je z lepimi besedami navduševal navzoče starše za šolo. — Radostnim srcem so očetje in matere sprejeli oba govora ter prosili, da se tak sestanek priredi vsak mesec. —

Šolsko vodstvo v St. Lambertu je priredilo 2. dne t. m. drugi roditeljski sestanek, ki je bil vrlo dobro obiskan. Tov. Josip Pečnik je predaval o vzgoji otrok, zakar mu je ljudstvo izreklo najtoplejšo zahvalo in priznanje.

Proti cerkvenim šolam so nastopili v ruski dumi kmetijski poslanci. Glasovali so proti dovoljenju 4 milijonov rublov za te šole ter proglasili zahtevo, naj bi bile podrejene vse šole ministrstvu prosvete.

Roditeljski sestanek v Zibiki. V nedeljo, dne 24. januarja 1909, je priredilo učiteljsko zibiške šole 1. roditeljski sestanek, ki je bil prav dobro obiskan. Poleg roditeljev so bili prisotni g. župnik J. Kranjc in zibiški župan g. J. Založnik. Sestanek je otvoril šolski vodja tov. J. Purkhart. Po prijaznem iskrenem pozdravu nam je potem govoril o pomeni in namenu roditeljskih sestankov. Poudarjal je, da je glavni namen takihle sestankov z roditelji, da se učitelji in roditelji skupno pomenijo, kako naj vzgajajo jim izročeno dečo. Nadalje je opozoril šolski vodja starše na nalezljivo, tukaj že tako razširjeno bolezen škrtice in da so uvedeni na tukajšnji šoli takozvani „šparovci“ za šolsko mladino. Navzoči smo prav zanimivo poslušali in se v prijaznem razgovoru razšli z veselo nadejo, da se drugič zberemo še v večjem številu. Upamo, da je padlo seme na rodovitna tla in bo v teku časa obrodilo obilen sad — iskreno željo — medsebojno delovanje med šolo in domom v prid naše mladine. Pri drugem roditeljskem sestanku se bo predavalo o vzgoji mladine v predšolski dobi. —

Prvi roditeljski sestanek na štirirazrednici v Senožcah je bil 17. prosinca 1909. Dasiravno je bil prvi, vendar se je udeležilo tega sestanka okrog 30 roditeljev, kar tukajšnje učiteljsko niti pričakovalo ni. V kratkih in jedrnatih besedah je najprej šolski vodja tov. Hinko Paternost povedal pomen teh sestankov, nakar je učiteljica gđ. Tinka Smerdu prav v lepih besedah, kakor zna le ona sama, predavala o potrebi in koristi ženskih ročnih del. Po predavanju se je razvil prav domač pogovor med učiteljsvom in starši in ravno v tem je učiteljsvo spoznalo, da so starši z največjim veseljem poslušali gđ. učiteljico. — Ob tej priliki izrekam zahvalo v prvi vrsti tov. nadučitelju kot otvoritelju sestanka kar najtopleje se zahvaljujem gđ. učiteljici za njen trud, ki ga je imela za sestavo tega predavanja. Prav tako se pa zahvaljujem staršem, ker so se prvega sestanka v tako lepem številu udeležili. Pričakujem v kratkem kaj enakega. Poslušalec.

Zahvala. Neoporečna istina je, da so učila za vsako šolo neprecenljive vrednosti, in velik dobrotnik je oni, ki kakorkoli pripomore k njih pomnožitvi. Naša šola je dobila z g. Leopoldom Podlogarjem, tuk. kaplanom in katehetom, takega podpornika. Poleg več manjših darov je od njega prejela naša šola: 1. vso zbirko Grefejevih slik „Stara Kranjska“; 2. 1 stereoskop in 1 helioplast ter bogato zbirko dragocenih bibličnih stereoskopskih slik; 3. 10 K povodom vladarskega 60 letnega jubileja v svrhu nakupa učil. — Za vso njegovo blagonaklonenost se mu podpisane tem potom najpresrečneje zahvaljujeta. — V Dobu, dne 28. januarja 1909. — M. Hiti, nadučitelj. A. Videmšek, predsednik krajnega šolskega sveta.

Prošnja. Moje delce „Domovinska dežela Štajerska“ se je tekom 2 in pol let po spodnjaštajerskih šolah tako razširilo, da bom moral v kratkem prirediti drugo izdajo. Ker bi pa rad videl, da bi knjižica v vsakem oziru ustrezala svojemu namenu, prosim cenjene tovariše in tovarišice, ki jo rabijo pri pouku, da me opozore na morebitne stvarne nedostatke in mi sploh naznačijo svoje želje, kako naj bi delce izboljšal in popolnil. — Razširiti nameravam zlasti učno snov o slovenskem delu štajerske dežele in prid-jati poseben zemljevidni obris Spodnjega Štajerja, ker menim, da če bodo učenci svojo ožjo domovino dobro poznali, jo bodo pozneje ko odrastejo, ljubili in imeli od tega korist tudi v go-podarskem oziru. — V Sevnici, dne 7. februarja 1909.

J. Mešiček, nadučitelj.

Mokronoški učiteljski krožek ima svoj redni sestanek v nedeljo 14. t. m. ob 4. uri popoldne v gostilni ge. T. Majcen. — Poročal bo okrožni zdravnik g. dr. M. Hočevar o

otroških nalezljivih boleznih. Tovarišice in tovariši, pridite: Na snidenje.

Pristašem — groš, nasprotnikom — knof. To nemoralno načelo je sicer izrekel liberalni poslanec, ali stranka ga ni nikdar izvajala. Pač ga pa izvaja S. L. S., ki je uvedla nabor političkih dezerterjev. Ali ti ljudje ji bodo pri prvi priliki obrnili hrbet ter uskočili v drug tabor. Neomejeno prisego na svoj politički program naj vsaka stranka zahteva le od tistih, ki hrepene po kakem poslanskem mandatu, drugim pa naj se pusti tudi nekoliko svobodne volje.

Zgodovinski dan. 20. septembra (1870) se je izvršilo zedinjenje Italije. Dogodki 20. septembra (1908) naj pa streznejši in tudi nekoliko zedinijo pripravajoče se Slovence, ker le v slogi je moč.

Iz sej c. kr. okraj. šol. sveta radovljiškega dne 29. jan. in 8. febr. 1909. Ex praesidio naznani predsednik, da se je imenovala na razširjeno petrazrednico v Radovljici M. Medičeva in na mesto odidelega voditelja I. Labernika v Lesah, ki je imenovan za učitelja na Rakovniku, M. Vadalova. — Glede razširjate šole na Jesenicah se sklene, da vztraja c. kr. okr. šol. svet na stališču, ki ga je izrekel že pred časom, da se napravi eno skupno šestrazrednico na parceli št. 262 in 263. — Sklene se dalje, da se kraj Senožeti izsola iz šol. okoliša Kor. Bela in v šola šol. občini Jesenice. — Prošnja neke učiteljice, da se ji dovoli po omožitvi ostati še dalje v učit. službi — se odkloni. — V seji dne 8. t. m. se sklene: stavi se ternopredlog za mesto učitelja voditelja na Ovišah. — Predlagajo se podpore dvema prosilecema. — Predlagajo se trije prosilci za državno, oziroma deželno nagrado za vzorno obdelovanje šol. vrtov. — In slednjič se podaljša dopust obolele učiteljice O. Zitnikove in njeni namestnici Vilmanovi, se podaljša dekret supriranja. — V prvi seji se je poslovil dosedanj c. kr. okr. glavar O. pl. Detela, ki se je preselil na novo mesto v Ljubljano kot c. kr. vladni svetnik. Bil je mož pravičen skozinskog in učiteljsvu v istini prav očetovsko naklonjen. To je opravičeno poudarjal pri poslovitvi tovariš A. Grčar. — a.

Srebrno poroko obhajata danes v krogu svoje družine tov. Fran Ksav. Trošt z Iga in njegova blaga gospa soproga. Naše odkritosrčne čestitke!

Poročil se je dne 8. t. m. tovariš G. Grilo iz Loškega potoka s tovarišico Dostalo. Bilo srečno!

Četrti sestanek trgovskih in obrtnih vajencev je priredilo učiteljsvo meščanske šole v Krškem v nedeljo, dne 7. t. m., ob 2. uri popoldne. Predaval je tovariš L. Levstik o zgodovini Slovencev. Posnetek: Nekdanje slovenske naselbine. Zgodovinske črtice o Slovencih od VI.—X. stoletja. Vera, zadržano življenje in narodna uprava. Boji z Obri, Bavarci in Furlani. Razširjanje krščanske vere in ponemčevanje. Nemški naseljenci. Mejni grofje. Nameščenje koroških vojvod. Vzhodni Slovenci in velikomoravska država. Ciril in Metod. Ogri. Razpad Velikomoravske. Nastanek in razvoj slovenskih dežel. Začetek naše vladarske hiše. Združitev slovenskih dežel. Celjski grofje in njih pomen za Slované. Kralj Matjaž. Tabori v turških časih. Kmetijski upori. Protestantstvo na Slovenskem. Marija Terezija in Jožef II. — Tov. Levstik bo nadaljeval pri kakem prihodnjem sestanku. Predavanju je sledilo petje in telovadba.

Šolske vesti na Štajerskem. Kot definitivno učiteljica pri Sv. Antonu pri Leskovecu je nastavljena Terezija Požarjeva, učiteljica v Dobovi. V začasnem pokoj je šla definitivna učiteljica v Zgornji Polskavi Marija Negovetičeva. — Deželni šolski svet je dovolil razširjenje štirirazredne slovenske ljudske šole v Laškem trgu v petrazrednico.

Razpis prof. Metelkovih ustanov za kranjske učitelje na deželi. V letu 1909. se razdeli šest omenjenih ustanov po 80-41 K učiteljem z dežele. Upoštevajo se v prvi vrsti učitelji z izkazi, da se izredno pridno bavijo s poukom slovensčine in vztrajno goje drevesnice šolskih vrtov. Prosilci morajo vložiti prošnje do konca marca pri pristojnem c. kr. okr. šolskem svetu.

Glavni shod slovenskega čebelarkega društva se je vršil v prostorih mestnega magistrata v Ljubljani. Shod je otvoril ces. svetnik Gustav Pirc z iskrenim pozdravom in izrazom zadovoljnosti nad obilno udeležbo članov. Poudarjal je uspešno delovanje društva, ki se je razvilo iz društva za Kranjsko v splošno slovensko društvo, ki šteje že danes nad 1000 članov s 27 podružnicami, in sicer 23 na Kranjskem, 2 na Primorskem in 2 na Koroškem. Tak razvoj dokazuje potrebo društva. — G. društveni tajnik Henrik Cirkelbach je poročal o delavnosti društva splošno, med katerim bodi omenjeno, da je bilo v letu 32 shodov in predavanj, ki so bila primerno močno obiskana in pri katerih se je izredno delavnega, sosebno kar se tiče, strokovne izobrazbe, izkazal tov. nadučitelj Likozar. — Kot vodja opazovališča je deloval gosp. Žnidaršič, tvorničar v Ilirski Bistrici. — O tem se je poročalo v „Slov. čebelarju“, ki izhaja sedaj v 1200 izvodih. — Gosp. blagajnik I. B. a. b. n. i. k. poroča o denarnem stanju za leto 1908. Izdatkov je bilo 5340 K 46 in v dohodkov 5151 K 37 v — torej primanjkljaja 189 K, kateremu primanjkljaju opomore še imetje 500 K. — Rezervni zaklad znaša 1921 K 41 v. Račun se je po